

Niniejsza karta bezpieczeństwa powstała w oparciu o wymagania Rozporządzenia (UE) 2023/988 w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów (GPSR). Celem jest ochrona użytkowników przed potencjalnymi zagrożeniami wynikającymi z nieodpowiedniego użytkowania narzędzi ręcznych. Ostrzeżenia są sformułowane w sposób prosty i zrozumiały, dostępny dla szerokiego grona odbiorców, w tym osób starszych oraz osób z ograniczeniami ruchowymi.

Ostrzeżenia dotyczące bezpieczeństwa użytkowania NARZĘDZI RĘCZNYCH

Ogólne zagrożenia i środki ostrożności:

1. Ogólne środki bezpieczeństwa

- Używaj każdego narzędzia ręcznego wyłącznie zgodnie z jego przeznaczeniem i instrukcją producenta – użycie narzędzia niezgodnie z przeznaczeniem jest najczęstszą przyczyną wypadków.
- Przed pierwszym użyciem sprawdź stan narzędzia – poluzowane uchwyty, pęknięcia ostrzy i trzpieni, korozja lub wady mechaniczne dyskwalifikują narzędzie z użycia.
- Obsługa narzędzi ręcznych powinna być powierzona wyłącznie osobom dorosłym lub młodzieży pod ścisłym nadzorem dorosłego.
- Dobierz narzędzie odpowiednie do zadania – zbyt małe lub zbyt duże narzędzie zwiększa ryzyko wypadku i uszkodzenia materiału.
- Nigdy nie używaj narzędzi ręcznych w stanie zmęczenia, po spożyciu alkoholu ani leków wpływających na zdolność koncentracji i refleks.
- Nie modyfikuj narzędzi – szczególnie nie skracaj uchwytów, nie przedłużaj trzpieni ani nie zmieniaj geometrii ostrzy bez odpowiedniej wiedzy i narzędzi.
- Po zakończeniu pracy odłóż narzędzia w bezpieczne miejsce poza zasięgiem dzieci – pozostawione narzędzia na blacie, podłodze lub schodach są częstą przyczyną wypadków.

2. Zagrożenia mechaniczne - narzędzia ostre i tnące

- **OSTRZEŻENIE:** Narzędzia tnące (noże, piły, nożyce, dłuta) posiadają ostre krawędzie mogące powodować głębokie skaleczenia – zawsze obchodź się z nimi z maksymalną ostrożnością.
- Nigdy nie chwytaj upadającego narzędzia – pozwól mu spaść i dopiero wtedy je podnieś; odruchowe łapanie ostrego narzędzia grozi poważnym skaleczeniem.
- Nigdy nie kieruj ostrzy w stronę własnego ciała, twarzy ani innych osób.
- Prace wykonuj od siebie – kierunek ruchu ostrza powinien być zawsze skierowany od operatora.
- Zabezpiecz obrabiany materiał przed przemieszczaniem przed przystąpieniem do pracy – niezabezpieczony materiał może się nagle przesunąć i spowodować ześlizgnięcie narzędzia.
- Nie zostawiaj narzędzi ostrych luzem w skrzynce narzędzi ani szufladzie – sięganie do pojemnika z niezabezpieczonymi ostrzami grozi skaleczeniem.

3. Wkrętaki i zestaw końcówek wkrętakowych

- Używaj wkrętaka odpowiedniego do rodzaju i rozmiaru wkrętu – niedopasowana końcówka ześlizguje się z wkrętu i może spowodować skaleczenie.
- Sprawdź stan końcówki wkrętaka przed użyciem – zużyta, starta lub pęknięta końcówka ześlizguje się z wkrętu z dużą siłą i grozi skaleczeniem.
- Nie wywieraj nadmiernego bocznego nacisku na wkrętaka – może to spowodować jego złamanie i gwałtowne uwolnienie energii nagromadzonej przez skręcenie.

- Nie używaj wkrętaka jako dźwigni, dłuta ani rylca – prowadzi to do uszkodzenia narzędzia i grozi nagłą utratą kontroli.
- Przy wkręcaniu w kierunku ku sobie trzymaj pewnie wkrętak – nagła zmiana oporu (przekręcony wkręt) może spowodować ześlizgnięcie narzędzia.
- Bity udarowe (końcówki do wkrętarek udarowych) nie zastępują klasycznych wkrętek przy drobnych pracach – ich zastosowanie ręczne w nieodpowiednich warunkach może uszkodzić materiały i spowodować obrażenia.
- Przechowuj zestaw końcówek wkrętakowych w dedykowanym uchwycie lub kasetce – zapobiega to ich zagubieniu i przypadkowym skałeczeniom.

4. Nóż uniwersalny ze stałym ostrzem (cutter, nóż tapicerski)

- **OSTRZEŻENIE:** Nóż ze stałym ostrzem jest jednym z najczęściej powodujących skałeczenia narzędzi – zawsze trzymaj go ostrzem skierowanym od siebie i tnij w kierunku od ciała.
- Używaj noży ze stałym ostrzem z ostrzem wysuniętym tylko na niezbędną głębokość cięcia – im mniej ostrza jest wysunięte, tym mniejsze ryzyko skałeczenia.
- Przed cięciem stabilizuj cięty materiał na twardej podkładce (deska, mata) – nie trzymaj go w dłoni chwytającej go ręce.
- Po zakończeniu pracy natychmiast chowaj ostrze do obudowy lub zakładaj osłonkę na ostrze – nie zostawiaj otwartego noża na blacie ani w kieszeni.
- Wymieniaj ostrze noża zgodnie z zaleceniami producenta lub gdy wykazuje oznaki zużycia – tępy nóż wymaga większego nacisku i łatwiej ześlizgnie się z ciętego materiału.
- Zużyte ostrza noży owiń w tekturę lub taśmę przed wyrzuceniem – zapobiega to skałeczeniom osób zajmujących się odpadami.
- Nie podawaj otwartego noża innej osobie – zakładaj osłonę lub zamykaj ostrze przed przekazaniem.

5. Klucze nasadowe, klucze płaskie, klucze oczkowe

- Dobierz klucz o rozmiarze dokładnie pasującym do nakrętki lub śruby – klucz za duży ześlizguje się i powoduje skałeczenie lub uszkodzenie elementu.
- Ciągnij klucz ku sobie zamiast od siebie, jeśli to możliwe – jeśli klucz ześlizgnie się, twoja ręka porusza się w bezpieczną stronę, a nie w stronę twardej powierzchni.
- Unikaj przedłużania długości ramienia klucza przez dołożenie rury – nadmierny moment obrotowy może spowodować ześlizgnięcie się klucza, urwane śruby lub pęknięcie samego klucza.
- Nie używaj klucza nasadowego bez przegubu cardana lub przedłużacza przy dostępie do śrub w trudno dostępnych miejscach – nieprawidłowe ustawienie może powodować ześlizgnięcie klucza i skałeczenie.
- Nie uderzaj młotkiem w klucz płaski ani oczkowy, aby poluzować zardzewiałą śrubę – grozi to złamaniem klucza i poważnym skałeczeniem; użyj klucza udarowego lub odpowiednich preparatów penetrujących.
- Klucz do kół (krzyżak lub tłokowy) stosuj do montażu i demontażu kół pojazdu wyłącznie na stabilnym, poziomym i zabezpieczonym pojeździe – pojazd musi być unieruchomiony hamulcem ręcznym i klinami.

6. Piła ręczna

- Przed piłowaniem zabezpiecz materiał przed przemieszczaniem – użyj imadła, ścisków lub kozłów; nie trzymaj ciętego materiału ręką po tej samej stronie co kierunek cięcia.
- Upewnij się, że obszar pod ciętym materiałem jest wolny – odcięty element nie powinien nagle opaść na rękę ani nogi.

- Nie wywieraj boczego nacisku na piły ręczne – może to spowodować wygięcie brzeszczotu lub jego nagłą zmianę kierunku.
- Zakładaj ochronę na zęby piły po zakończeniu pracy – zęby piły są ostre i mogą powodować poważne skaleczenia przy nieostrożnym przechowywaniu i transporcie.
- Sprawdzaj stan zębów piły przed użyciem – zużyta piła wymaga większego nacisku i może niespodziewanie ześlizgnąć się z linii cięcia.
- Przy cięciu drewna z gwoździami lub metalem wcześniej usuń metalowe elementy z drogi cięcia – kontakt zębów piły z metalem może spowodować niespodziewane ześlizgnięcie piły.

7. Klucze imbusowe, klucze Torx i klucze specjalistyczne

- Używaj klucza imbusowego odpowiedniego rozmiaru – zbyt mały klucz ześlizguje się ze śruby i powoduje skaleczenie; zbyt duży klucz niszczy główkę śruby.
- Przy pracy w trudno dostępnych miejscach upewnij się, że klucz jest prawidłowo usadowiony w główce śruby przed przyłożeniem siły – nieodpowiednie ustawienie powoduje ześlizgnięcie.
- Klucze specjalistycznych (np. klucze hakowe, klucze oczkowe gięte) używaj zgodnie z ich przeznaczeniem – każdy kształt odpowiada konkretnym zastosowaniom.

8. Młotki i pobijaki

- Sprawdź stan młotka przed użyciem – poluzowana lub pęknięta głowica młotka może się oderwać podczas uderzenia i spowodować poważne obrażenia.
- Używaj młotka odpowiedniego rozmiaru i wagi do zadania – za ciężki młot przy drobnych pracach jest trudny do kontrolowania; za lekki wymaga większej ilości uderzeń i większego wysiłku.
- Trzymaj obrabiany materiał szczypcami lub odpowiednim uchwytem – nie trzymaj go palcami przy uderzaniu młotkiem.
- Nie używaj źle wyprofilowanej lub uszkodzonej głowicy młotka – nierówna powierzchnia uderzenia może spowodować ześlizgnięcie się młotka z obrabianego elementu.
- Przy wbijaniu gwoździ używaj odpowiednich szczypiec lub uchwytu do trzymania gwoździ – nie trzymaj gwoźdza palcami przy pierwszych uderzeniach młotkiem.

9. Nożyce do blachy, narzędzia do cięcia metalu

- Nożyce do blachy posiadają wyjątkowo ostre ostrza przeznaczone do cięcia metalu – zawsze używaj rękawic ochronnych przy pracy z tymi narzędziami.
- Krawędzie wyciętego metalu są bardzo ostre – zawsze zabezpiecz obcięte krawędzie pilnikiem lub papierem ściernym lub chroń ręce rękawicami.
- Nie używaj zbyt dużo siły przy cięciu grubej blachy nieodpowiednimi nożycami – nożyce mogą się nagle zamknąć lub ześlizgnąć z materiału.
- Odcięty metal może energicznie wyginać się lub 'strzelać' – trzymaj się z boku strefy cięcia.

10. Środki ochrony indywidualnej

- Zawsze zakładaj okulary ochronne przy pracach mechanicznych – odpryski metalu, drzazgi drewniane i pyły mogą spowodować trwałe uszkodzenie wzroku.
- Używaj rękawic roboczych przy pracach wymagających pewnego chwytu lub ochrony skóry – nie zakładaj rękawic przy narzędziach obrotowych (wiertarki, szlifierki).
- Zakładaj solidne, zakryte obuwie podczas pracy z ciężkimi narzędziami – upadające narzędzia lub elementy mogą poważnie uszkodzić stopy.
- Przy pracach generujących pył (cięcie, piłowanie drewna lub betonu) używaj maski przeciwpyłowej.

- Przy intensywnych pracach z narzędziami wibrującymi (pobijaki, rozbijarki) używaj rękawic antywibracyjnych – długotrwała ekspozycja na wibracje może prowadzić do choroby Raynauda.

11. Pierwsza pomoc przy skaleczeniu lub skręceniu

- W przypadku skaleczenia narzędziem ręcznym natychmiast przemyj ranę czystą, bieżącą wodą przez kilka minut i zdezynfekuj; przyłóż czysty opatrunek uciskowy, aby zatamować krwawienie.
- Głębokie skaleczenia, rany które nie przestają krwawić po 10-15 minutach ucisku lub rany z widocznymi tkankami wewnętrznymi wymagają natychmiastowej pomocy medycznej.
- Przy skaleczeniu narzędziem ogrodowym lub budowlanym, które miało kontakt z glebą, sprawdź aktualność szczepienia przeciwko tężcowi i w razie wątpliwości skonsultuj się z lekarzem.
- Przy skręceniu nadgarstka lub palców podczas pracy z narzędziami (np. nagły odrzut klucza) unieruchom kontuzjowany obszar i przyłóż zimny kompres; jeśli ból nie ustępuje, skonsultuj się z lekarzem.
- Trzymaj apteczkę pierwszej pomocy w pobliżu miejsca pracy z narzędziami.

12. Konserwacja i przechowywanie narzędzi

- Regularnie czyść narzędzia z brudu, rdzy i resztek materiałów po każdym użyciu – zalegające zanieczyszczenia przyspieszają zużycie i mogą powodować ześlizgiwanie się narzędzi.
- Metalowe narzędzia lekko nasmaruj olejem maszynowym przed dłuższym przechowywaniem – chroni to przed korozją.
- Drewniane uchwyty narzędzi pielęgnuj olejem do drewna lub lnianym – zapobiega to wysychaniu i pękaniu, co mogłoby prowadzić do rozluźnienia głowicy narzędzia.
- Ostrzenie narzędzi tnących (dłuta, siekiery, nożyce) przeprowadzaj regularnie zgodnie z zaleceniami producenta – tępe narzędzie wymaga większego nacisku i jest bardziej niebezpieczne niż ostre.
- Przechowuj narzędzia ręczne w suchym miejscu, w skrzynce narzędzi, na listwach magnetycznych lub w dedykowanych uchwytach – zapobiega to ich korozji, uszkodzeniom i przypadkowym skaleczeniom.
- Narzędzia z ostrymi elementami (noże, dłuta, pilniki, nożyce) przechowuj z założonymi osłonami lub w osobnych kieszeniach – zapobiega to skaleczeniom przy sięganiu do skrzynki.
- Nie przechowuj narzędzi w wilgotnym otoczeniu – korozja osłabia metal i może prowadzić do nagłego złamania narzędzia podczas pracy.

13. Utylizacja

- Zużyte narzędzia ręczne z metalowymi elementami oddaj do zbiórki metali lub punktu recyklingu.
- Przed wyrzuceniem narzędzi z ostrymi elementami (noże, piły, nożyce) zabezpiecz ostrza – owiń je w tekturę, taśmę lub folię, aby zapobiec skaleczeniom osób zajmujących się odpadami.
- Plastikowe uchwyty narzędzi segreguj zgodnie z lokalnymi przepisami dotyczącymi recyklingu tworzyw sztucznych.
- Narzędzia elektryczne lub akumulatorowe (np. zestawy zawierające elementy elektroniczne) oddaj do punktu zbiórki WEEE.

14. Ostrzeżenia dla szczególnych grup użytkowników

- Dzieci i młodzież nie powinni używać narzędzi ręcznych z ostrymi ostrzami (noży, piły, nożyce do blachy) bez bezpośredniego nadzoru dorosłego i odpowiedniego instruktażu.

- Osoby starsze oraz z ograniczeniami ruchowymi lub drżeniem rąk powinny zachować szczególną ostrożność przy pracy z narzędziami wymagającymi precyzyjnego prowadzenia – rozważ użycie narzędzi z ergonomicznymi, antypoślizgowymi uchwytami.
- Osoby z zaburzeniami koagulacji krwi (hemofilia, leki rozrzedzające krew) powinny zachować wyjątkową ostrożność przy wszystkich pracach z ostrymi narzędziami – nawet drobne skaleczenie może powodować trudne do opanowania krwawienie; zawsze miej pod ręką apteczkę.
- Osoby leworęczne powinny sprawdzić, czy narzędzie jest przeznaczone również dla leworęcznych – niektóre narzędzia (np. nożyce do blachy, narzędzia jednoostrzowe) są zaprojektowane wyłącznie dla praworęcznych i mogą być niebezpieczne w użyciu przez leworęcznych.
- Jeśli narzędzie wykazuje wady fabryczne, pęknięcia lub nienormalne zachowanie podczas pracy – natychmiast zaprzestań użycia i skontaktuj się z dostawcą lub producentem w celu reklamacji lub wymiany.

Znaczenie stosowania się do ostrzeżeń

Zastosowanie się do powyższych ostrzeżeń minimalizuje ryzyko uszkodzeń ciała, awarii urządzenia oraz strat materialnych. Ignorowanie zaleceń może prowadzić do poważnych zagrożeń zdrowotnych i materialnych. Dbaj o bezpieczeństwo swoje i swoich bliskich.